

ДИСТАНЦІЙНІ СЛУХАННЯ: ЩО ЦЕ І ДО ЧОГО БУТИ ГОТОВИМ?

Якщо тобі 14-17 років і ти є учасником кримінального процесу – ця пам'ятка для тебе.
Тут зібрані основні питання та відповіді, які допоможуть підготуватись до дистанційних слухань.

Що таке дистанційне слухання?

Дистанційне слухання – це вид судового слухання, під час якого хтось зі сторін або всі (окрім судді) не перебувають у залі суду, а беруть участь за допомогою технічних засобів та інтернету. Ти можеш взяти участь у дистанційному слуханні тільки через спеціальну систему [відеоконференцз'язку \(ВКЗ\)](#). Участь у суді не можливо брати через улюблений месенджер, ЗУМ чи іншу звичайну платформу.

Усе, що відбувається в суді, знімають на відео і записують аудіо (звук). Це потрібно, щоб усе було чесно і щоб права кожного були захищені.

Відео- та аудіозапис здійснюються лише як офіційна частина судового процесу. Їх не записують «для інтернету» і не поширюють стороннім особам.

Запис можуть бачити та чути лише учасники справи та інші особи, яким це дозволено законом.

Хто буде бачити і чути мене під час дистанційного слухання?

Тебе бачать і чують лише ті люди, які офіційно беруть участь у судовому засіданні і чия присутність відома суду. Зазвичай це:

- суддя,
- сторона обвинувачення (ті, хто вважає, що було вчинено правопорушення: потерпілий/потерпіла та прокурор),
- сторона захисту (це ті, хто захищає людину, щодо якої ведеться справа: підозрюваний/обвинувачений, захисник (адвокат) та законний представник).
- секретар судового засідання та інші офіційні учасники (свідки, запрошені фахівці тощо).

Як мені дізнатись, що планується на слуханні?

Поговори зі своїм адвокатом до слухання. Це допоможе тобі зрозуміти:

- На якій стадії перебуває твоя справа і твій статус у ній;
- Які ти маєш права та обов'язки;
- Обговорити орієнтовний перелік запитань: про що тебе можуть запитати;
- Дізнатись правила поведінки під час судового засідання (зокрема: як звертатися до учасників суду, як подати клопотання).

Що таке «клопотання» і коли його подавати?

Клопотання - це твоє офіційне прохання до суду під час розгляду справи.

Ти можеш озвучити його самостійно або через свого адвоката.

Наприклад, ти можеш просити перерву, щоб питання ставили простіше, щоб тобі пояснили, що відбувається.

Пам'ятай: до судді зазвичай звертаються словами «Ваша честь».
Суд може задовольнити твоє прохання або відмовити в ньому, пояснивши причину.

Що можна зробити щоб почуватися комфортніше (впевненіше) під час суду?

Потурбуйся про свій фізичний та емоційний комфорт заздалегідь.
Для цього можна:

- Підготувати склянку з водою, щоб можна було попити під час слухань;
- Взяти з собою улюблений маленький предмет, який допомагає тобі заспокоїтись (наприклад, брелок чи кулон; або те, що можна перебирати у руці, як м'ячик-антистрес).

Якщо я розхвилююся під час суду, що робити?

Хвилюватися - це нормально. Можна підготувати кілька способів самозаспокоєння на випадок, якщо будеш нервувати. Наприклад:

- попрактикувати глибоке дихання (довгий вдих та видих);
- попереступати (можна сидячи) з п'яти на носок;
- міцно впертися ногами в підлогу й відчутти опору;
- зробити ковток чи кілька ковтків води.

Якщо ти дуже хвилюєшся та відчуваєшся погано, ти маєш право попросити перерву — самостійно або через свого адвоката.

Чи зможу я говорити зі своїм адвокатом під час суду?

Так! До початку слухань краще погодити спосіб вашої комунікації:

- як ви будете спілкуватися, якщо сидите поруч в одному приміщенні;
- як ви будете спілкуватися, якщо адвокат буде підключений до засідання з іншого приміщення (наприклад, у якому месенджері ви будете спілкуватись, за потреби, додатково; або який сигнал ти подаси, якщо тобі щось незрозуміло).

Також, ти маєш право на конфіденційне (приватне) спілкування зі своїм адвокатом. Якщо потрібно поговорити наодинці, ти можеш попросити суд про перерву. Ніхто не повинен слухати вашу розмову.

Як відбувається дистанційне слухання?

Суддя відкриває та завершує засідання.

На початку суддя оголошує, що судове засідання розпочалося; повідомляє, яку справу розглядають, перевіряє зв'язок та присутніх (чи всі учасники під'єдналися).

В процесі слухань відбуваються основні питання та відповіді, щоб з'ясувати обставини справи. Після оголошення засідання завершеним, відеозв'язок вимикають.

Коли моя черга говорити?

- тобі поставили питання;
- суддя дозволив/дозволила говорити;
- ти хочеш щось попросити (перерву, пояснення).

Краще чекати, коли:

- говорять інші учасники;
- суддя ще не надав (не надала) слово.

Що робити, якщо мене перебивають?

- Якщо тебе перебивають, ти можеш попросити дати можливість договорити або звернутися до судді чи адвоката по допомогу.

Як звертатись до учасників слухань?

- До свого адвоката ти можеш звертатися напямуч – для цього не потрібно дозволу судді. Якщо тобі щось незрозуміло, ти можеш перепитати в адвоката.
- До судді завжди потрібно звертатися словами «Ваша честь».
- До інших учасників можна звертатися через їхню роль у засіданні, але обов'язково із дозволу судді.
- Наприклад, щоб звернутися до прокурора потрібно спочатку отримати дозвіл («Ваша честь, чи можу я звернутися до пана прокурора?»), і якщо суд дозволив: «Пане/Пані прокурор...».

Коли я можу просити перерву?

- Якщо тобі потрібно індивідуально (без інших) поговорити зі своїм адвокатом та/або психологом
- Якщо тобі стало погано фізично чи психологічно.
- Якщо тобі потрібно задовольнити фізіологічні потреби (наприклад, відвідати вбиральню).

Як відповідати на поставлені питання?

- Ти не зобов'язаний(-на) відповідати швидко – роби це у своєму темпі;
- Ти можеш подумати перед відповіддю;
- Не здогадуйся і не вигадуй: якщо не пам'ятаєш – так і скажи. Усе, що ти скажеш під час слухання, фіксується у справі.

Якщо мені ставлять питання, яке здається неправильним, несправедливим або стосується моїх близьких?

- Ти маєш право заперечувати. Якщо питання порушує твої права, є образливим, не стосується суті справи - ти можеш ввічливо повідомити про це. Наприклад: «Чи можу я не відповідати на це питання?», «Це питання не стосується справи», «Я заперечую проти цього запитання» або попросити адвоката зробити це замість тебе. Суд вирішить, чи потрібно відповідати.
- Якщо питання неприємне або викликає сильний дискомфорт, ти можеш звернутися до адвоката і попросити його втрутитися.
- Ти маєш право відмовитися відповідати на запитання, якщо воно стосується тебе або твоїх близьких. Це називається правом не свідчити проти себе та своїх рідних.

Якщо я не зрозумів (не зрозуміла), про що мене запитали?

- Перепитай або попроси пояснити простішими словами.

Якщо зник зв'язок?

- Якщо зв'язок переривався, повідом суд, що ти тимчасово не був/була на зв'язку через це.
- Якщо повністю зник інтернет і адвоката немає поруч – повідом його/її через звичайний мобільний зв'язок.
- Також тобі можуть зателефонувати із суду (наприклад, секретар судового засідання), щоб допомогти відновити зв'язок.

Якщо ти бачиш, що твої права порушуються

Зверни на це увагу суду: повідом про це адвоката або суддю.

Серед твоїх прав:

- ✓ Право на обов'язкову участь захисника (адвоката) та законного представника: без їх присутності слухання не можуть відбуватися.
- ✓ Право отримувати інформацію у доступній формі про те, що відбувається у справі та які рішення приймаються.
- ✓ Право на повагу до себе: під час слухання справи забороняється будь-який психологічний тиск, залякування, примус до надання показань.
- ✓ Якщо ти повідомиш суд про таке порушення, суд має втрутитися: зупинити некоректні запитання, зробити зауваження тому, хто порушує правила, та забезпечити повагу до твоїх прав.

Що буде після слухання?

Перед відключенням ВКЗ суддя озвучує судове рішення.

Після завершення судового засідання та вимкнення відеозв'язку поговори зі своїм адвокатом:

- скажи їй/йому, як ти зрозумів/зрозуміла рішення суду;
- якщо щось залишилось незрозумілим – попроси роз'яснення;
- погодьте наступні кроки та спосіб зв'язку між вами.

Цю пам'ятку створено в рамках проекту “Захист процесуальних прав дітей у цифрову еру” (проект PPRO-CHILD) із залученням адвокатів, психологів, медіаторів, експертів громадських організацій за сприяння Координаційного центру із надання безоплатної правничої допомоги. Пам'ятка перебуває на етапі пілотування. Якщо Ви скористалися нею, будь ласка, заповніть коротку анкету за посиланням [PPRO-Child: Пам'ятка дітям Опитувальник](#). Це допоможе проаналізувати та вдосконалити практичність матеріалу для покращення захисту процесуальних прав дітей у контексті цифровізації кримінального судочинства.